

1 Čo v praxi znamená právny pojem „rodičovské práva a povinnosti“? Aké sú práva a povinnosti nositeľa rodičovskej zodpovednosti?

Rodičovské práva a povinnosti sú právne vzťahy, ktoré sa spravujú **rodinným právom**. Tieto vzťahy sa začínajú narodením dieťaťa alebo určením otcovstva a materstva. V slovenskom právnom systéme majú deti narodené nezosobašeným rodičom tie isté práva a povinnosti ako deti, ktoré sa narodili zosobašeným rodičom. V slovenských právnych predpisoch sa prijal systém „úplného osvojenia“, čo znamená, že s osvojenými deťmi sa zaobchádza tak isto ako s biologickými deťmi.

Právny základ poskytuje **článok 54 slovenskej ústavy (Ustava Republike Slovenije)**, podľa ktorého majú rodičia právo a povinnosť starať sa o svoje deti, vzdelávať ich a vychovávať. Toto právo a povinnosť je možné odňať alebo obmedziť iba z dôvodov uvedených v zákone, aby bolo možné chrániť záujmy dieťaťa. Deti narodené nezosobašeným rodičom majú tie isté práva ako deti, ktoré sa narodili zosobašeným rodičom.

Rodičovské práva a povinnosti predstavujú celý súbor práv a povinností rodičov zabezpečiť podľa svojich najlepších schopností komplexný rozvoj dieťaťa. Rodičovské práva a povinnosti sa vzťahujú na oboch rodičov. (článok 6 zákona o rodine [*Družinski zakonik*])

Rodičia musia chrániť záujmy svojho dieťaťa vo všetkých činnostiach týkajúcich sa dieťaťa a pri výchove musia rešpektovať jeho osobu, individualitu a dôstojnosť. Rodičia majú prednosť pred všetkými ostatnými, pokiaľ ide o starostlivosť o svoje dieťa a vykonávanie zodpovednosti za konanie v záujme dieťaťa. Rodičia slúžia v záujme svojho dieťaťa, ak s prihliadnutím najmä na jeho osobnosť, vek, úroveň vývoja a jeho túžby naplňujú jeho materiálne, citové a psychosociálne potreby prostredníctvom správania, ktoré je prejavom ich starostlivosti a zodpovednosti za dieťa, náležite ho usmerňujú a podporujú jeho rozvoj. (článok 7 zákona o rodine)

Rodičia majú hlavnú a rovnakú zodpovednosť za starostlivosť, výchovu a vývin svojho dieťaťa. Ich prvoradým záujmom sú záujmy dieťaťa a štát im pomáha pri plnení ich rodičovských povinností.

Rodičovské práva a povinnosti zahŕňajú práva a povinnosti rodičov v súvislosti so životom a zdravím dieťaťa, s jeho výchovou, ochranou, so starostlivosťou, s dohľadom nad ním a jeho vzdelávaním, ako aj práva a povinnosti rodičov v súvislosti so zastupovaním a s vyživovacou povinnosťou voči dieťaťu a so správou majetku dieťaťa. Príslušný orgán môže obmedziť výkon rodičovských práv a povinností jedného alebo oboch rodičov alebo odobrať rodičovské práva a povinnosti jednému alebo oboch rodičov za podmienok stanovených v zákone o rodine.

Rodičia sa musia starať o život a zdravie svojho dieťaťa a chrániť ho, živiť ho, vychovávať ho a dohliadať na neho. Rodičia musia poskytnúť svojmu dieťaťu podmienky pre zdravý rast a vyvážený osobný rozvoj a pomôcť mu rozvíjať schopnosť žiť a pracovať samostatne. Musia sa starať o svoje dieťa v súlade s ustanoveniami zákona o rodine a podľa svojich najlepších schopností zabezpečiť svojmu dieťaťu vzdelávanie a odbornú prípravu v súlade s jeho schopnosťami, sklonmi a želaniami. (články 135, 136 a 137 zákona o rodine)

Dieťa má právo na styk s obidvomi rodičmi a obidvaja rodičia majú právo na styk s dieťaťom. (článok 141 zákona o rodine)

Právna zodpovednosť rodičov za svoje dieťa je stanovená v článku 142 záväzkového zákonníka (*Obligacijski zakonik*). Rodičia sú zodpovední za škodu spôsobenú tretej strane ich dieťaťom, ktoré je mladšie ako sedem rokov, bez ohľadu na ich zodpovednosť za spôsobenú škodu. Rodičia sú zodpovední za škodu spôsobenú tretej osobe maloletým dieťaťom, ktoré je staršie ako sedem rokov, pokiaľ nepreukážu, že nie sú zodpovední za spôsobenú škodu.

Zastupovanie dieťaťa vo vzťahoch k okoliu je upravené v článku 145 zákona o rodine. Dieťa zastupujú jeho rodičia, pokiaľ sa v zákone nestanovuje inak (ako napríklad v prípade, že dieťa je v starostlivosti v rodinnom prostredí). Ak sa musí niečo dodať alebo oznámiť maloletému dieťaťu, môže sa to dodať alebo oznámiť niektorému z rodičov. Ak rodičia nežijú spolu, tak rodičovi, s ktorým dieťa žije, alebo rodičovi, ktorý bol určený v súdnom zmeri alebo v rozhodnutí o spoločnej osobnej starostlivosti podľa článku 139 zákona o rodine. (článok 145 zákona o rodine)

Majetok dieťaťa spravujú rodičia dieťaťa v záujme dieťaťa. Rodičia môžu použiť príjmy z majetku svojho dieťaťa najmä na výživné, výchovu a vzdelanie dieťaťa, ako aj na bezprostredné potreby rodiny, ak sami nemajú dostatočné prostriedky. (články 147 a 148 zákona o rodine)

2 Kto má spravidla rodičovské práva a povinnosti voči dieťaťu?

Rodičia majú hlavnú a rovnakú zodpovednosť za starostlivosť, výchovu a vývin svojho dieťaťa. Ich prvoradým záujmom sú záujmy dieťaťa. (článok 135 zákona o rodine)

Rodičia vykonávajú svoje rodičovské práva na základe vzájomnej dohody v súlade so záujmami dieťaťa. Ak sa o tom nevedia dohodnúť sami, centrum sociálnych služieb (*center za socialno delo*) im pomôže pri uzavretí dohody. Ak si to želajú, takisto môžu využiť služby mediátora. Ak rodičia nežijú spolu a nemajú dieťa v spoločnej osobnej starostlivosti, o otázkach, ktoré majú významný vplyv na vývoj dieťaťa, rozhodujú obidvaja po vzájomnej dohode a v súlade so záujmami dieťaťa. Ak sa o tom nevedia dohodnúť sami, centrum sociálnych služieb im pomôže pri uzavretí dohody. Ak si to želajú, takisto môžu využiť služby mediátora.

Rodič, ktorý má dieťa v osobnej starostlivosti, rozhoduje o otázkach týkajúcich sa každodenného života dieťaťa a miesta jeho trvalého pobytu, a to za predpokladu, že to nemá nepriaznivý vplyv na veci, ktoré významne ovplyvňujú vývoj dieťaťa.

Súd rozhodne v prípadoch, keď rodičia nie sú schopní dospieť k dohode vo veciach, ktoré významne ovplyvňujú vývoj dieťaťa.

Ak jeden z rodičov nemôže vykonávať svoje rodičovské práva a povinnosti, vykonáva ich druhý rodič sám.

Ak jeden z rodičov už nežije alebo nie je známy alebo ak bol pozbavený svojich rodičovských práv a povinností, rodičovské práva a povinnosti vykonáva druhý rodič. (článok 151 zákona o rodine)

3 Ak rodičia nie sú schopní alebo ochotní vykonávať rodičovské práva a povinnosti voči svojim deťom, môže tým byť namiesto nich poverená iná osoba?

Rodičia majú prednosť pred všetkými ostatnými, pokiaľ ide o právo a povinnosť chrániť práva a záujmy svojho dieťaťa. Ak rodičia nebudú vykonávať tieto práva alebo si nebudú plniť tieto povinnosti alebo to nebudú robiť v záujme dieťaťa, štát prijme opatrenia na ochranu práv a záujmov dieťaťa (ďalej len „opatrenia na ochranu záujmov dieťaťa“). Opatrenia na ochranu záujmov dieťaťa sa môžu prijať dovtedy, kým dieťa nezíska plnú spôsobilosť uzatvárať zmluvy, pokiaľ zákon o rodine neustanovuje inak. (článok 154 zákona o rodine)

Súd môže odobrať dieťa zo starostlivosti jeho rodičov a umiestniť ho u inej osoby, do starostlivosti v rodinnom prostredí alebo do inštitúcie, ak je dieťa ohrozené a ak je premiestnenie jediným spôsobom ochrany jeho záujmov v dostatočnej miere a ak okolnosti prípadu naznačujú, že rodičia budú môcť po určitom čase opätovne prebrať zodpovednosť za starostlivosť o dieťa a jeho výchovu. (článok 174 zákona o rodine)

Súd môže takisto rozhodnúť o umiestnení dieťaťa do inštitúcie, ak trpí psychosociálnymi problémami vo forme behaviorálnych alebo emocionálnych porúch, porúch učenia alebo iných porúch spojených s vývojom, ak je dieťa ohrozené alebo iné deti v rodine sú ohrozené a chrániť záujmy dieťaťa alebo ostatných detí v rodine je možné iba umiestnením dieťaťa do inštitúcie. (článok 175 zákona o rodine)

O dieťa sa môže starať osvojiteľ. Dieťa sa môže dať na osvojenie len vtedy, ak rodičia súhlasili s adopciou v stredisku sociálnych služieb alebo na súde po narodení dieťaťa. V prípade dieťaťa, ktoré nedovŕšilo osem týždňov, musí byť súhlas znovu potvrdený po dosiahnutí veku ôsmich týždňov. Ak nie je, nemá žiadny právny účinok. Súhlas sa nevyžaduje od rodiča, ktorého rodičovské práva a povinnosti boli odňaté alebo ktorý trvalo nie je schopný vyjadriť svoje želania. Deti, ktorých rodičia nie sú známi alebo ktorých bydlisko nie je známe po dobu jedného roka, môžu byť takisto dané na osvojenie. (článok 218 zákona o rodine) Osvojením zanikajú práva a povinnosti dieťaťa voči rodičom a iným príbuzným a naopak. Ak si jeden z manželov alebo mimomanželský partner jedného z rodičov dieťaťa osvojí dieťa, práva a povinnosti tohto dieťaťa voči tomuto rodičovi a jeho príbuzným a naopak nezanikajú. (článok 220 zákona o rodine)

Priznanie rodičovských práv a povinností príbuzným je novou inštitúciou zavedenou zákonom o rodine v súvislosti so starostlivosťou o dieťa. Táto inštitúcia je dostupná len vo vzťahu k dieťaťu, ktoré nemá žiadneho žijúceho rodiča. Ak je to v záujme dieťaťa, súd môže priznať rodičovské práva a povinnosti príbuznému, ktorý je ochotný prevziať zodpovednosť za dieťa a splňa podmienky na osvojenie stanovené v zákone o rodine. V zákone o rodine sa stanovuje, kto má byť v takýchto prípadoch považovaný za príbuzného: osoba, ktorá je pokrvným príbuzným dieťaťa, a to v priamej línii až do druhého stupňa alebo vo vedľajšej línii až do štvrtého stupňa. Osoba, ktorej boli priznané rodičovské práva a povinnosti, nadobúda rovnaké práva a povinnosti, aké by mali rodičia dieťaťa, a stáva sa právnym zástupcom dieťaťa. Osoba, ktorej boli priznané rodičovské práva a povinnosti, musí dieťa vyživovať. Ak majú byť rodičovské práva a povinnosti udelené dvom príbuzným, ktorí sú zosobášení alebo sú v mimomanželskom vzťahu, alebo príbuznému a jeho manželovi alebo mimomanželskému partnerovi, ktorí splňajú podmienky, táto zodpovednosť je priznaná obom partnerom a nesmie byť priznaná len jednému. (článok 231 zákona o rodine)

Súd menuje poručníka pre dieťa, ktoré nemá rodičov, alebo pre dieťa, ktorému rodičia neposkytujú starostlivosť, a umiestňuje dieťa do starostlivosti tohto poručníka. (článok 257 zákona o rodine) Centrum sociálnych služieb alebo súd vymenuje osobitného („kolízneho“) poručníka (*kolízijski skrbnik*) pre dieťa, keď rodičia dieťaťa vykonávajú rodičovské práva a povinnosti, ale ich záujmy sú v konflikte, alebo ak sú v prípade poručníctva v konflikte záujmy dieťaťa a jeho poručníka. (článok 269 zákona o rodine)

4 Ako sa ustanovujú budúce rodičovské práva a povinnosti v prípade, že sa rodičia rozvedú alebo žijú oddelene?

Rodičia, ktorí nežijú spolu alebo ktorí majú v úmysle žiť oddelene, sa musia dohodnúť o starostlivosti o ich spoločné deti v súlade so záujmami týchto detí. Môžu sa dohodnúť na ponechaní spoločnej starostlivosti o svoje deti, starostlivosti jedného z rodičov alebo striedavej starostlivosti o deti. Ak sa o tom nevedia dohodnúť sami, centrum sociálnych služieb im pomôže pri uzavretí dohody. Ak si to želajú, takisto môžu využiť služby mediátora. Ak rodičia dospejú k dohode o starostlivosti, môžu navrhnuť podpísanie súdneho zmluvy. Ak súd určí, že dohoda nie je v záujme detí, návrh dohody zamietne. Ak sa rodičia nevedia dohodnúť na starostlivosti o svoje deti, o veci rozhodne súd. Súd môže takisto z vlastnej vôle a v súlade s ustanoveniami zákona o rodine rozhodnúť o iných opatreniach na ochranu záujmov dieťaťa. Pri rozhodovaní o zverení detí do starostlivosti súd vždy rozhodne aj o vyživovaní detí, ktoré majú rodičia spolu, a o styku s príslušnými rodičmi v súlade so zákonom o rodine. Súd vydá nové rozhodnutie o starostlivosti o dieťa, ak si to vyžaduje zmena okolností alebo záujmov dieťaťa. (článok 138 zákona o rodine)

Ak súd zruší manželstvo, rozhodne aj o starostlivosti a vyživovaní všetkých detí, ktoré majú rodičia spolu, a o styku s príslušnými rodičmi v súlade s týmto zákonom. Predtým musí stanoviť, ako najlepšie zabezpečiť záujmy dieťaťa alebo detí. (článok 98 zákona o rodine)

Ak rodičia nežijú spolu a nemajú dieťa v spoločnej osobnej starostlivosti, o otázkach, ktoré majú významný vplyv na vývoj dieťaťa, rozhodujú obidvaja po vzájomnej dohode a v súlade so záujmami dieťaťa. Ak sa o tom nevedia dohodnúť sami, centrum sociálnych služieb im pomôže pri uzavretí dohody. Ak si to želajú, takisto môžu využiť služby mediátora. Rodič, ktorý má dieťa v osobnej starostlivosti, rozhoduje o otázkach týkajúcich sa každodenného života dieťaťa a miesta jeho trvalého pobytu, a to za predpokladu, že to nemá nepriaznivý vplyv na veci, ktoré významne ovplyvňujú vývoj dieťaťa. (článok 151 zákona o rodine)

5 Ak rodičia uzatvoria dohodu týkajúcu sa rodičovských práv a povinností, aké formality musia dodržať, aby bola dohoda právne záväzná?

Rodičia, ktorí nežijú spolu alebo ktorí majú v úmysle žiť oddelene, sa musia dohodnúť o starostlivosti o ich spoločné deti v súlade so záujmami týchto detí. Môžu sa dohodnúť na ponechaní spoločnej starostlivosti o svoje deti, starostlivosti jedného z rodičov alebo striedavej starostlivosti o deti. Ak sa o tom nevedia dohodnúť sami, centrum sociálnych služieb im pomôže pri uzavretí dohody. Ak si to želajú, takisto môžu využiť služby mediátora. Ak rodičia dospejú k dohode o starostlivosti, môžu navrhnuť podpísanie súdneho zmluvy. Ak súd určí, že dohoda nie je v záujme detí, návrh dohody zamietne. Ak sa rodičia nevedia dohodnúť na starostlivosti o svoje deti, o veci rozhodne súd. (článok 138 zákona o rodine) Súdny zmluv alebo súdne rozhodnutie o spoločnej starostlivosti musí obsahovať rozhodnutie o mieste trvalého pobytu dieťaťa, o tom, ktorý z rodičov prijme doručenie akejkoľvek korešpondencie pre dieťa a o výživnom pre dieťa. (článok 139 zákona o rodine)

Rodičia, ktorí spolu nežijú alebo ktorí majú v úmysle žiť oddelene, a rodičia, ktorí žijú spolu, sa dohodnú na výživnom pre deti, ktoré spolu majú. Ak sa o tom nevedia dohodnúť sami, centrum sociálnych služieb im pomôže pri uzavretí dohody. Ak si to želajú, takisto môžu využiť služby mediátora. Ak rodičia nedosiahnu dohodu o výživnom pre deti, ktoré majú spolu, o veci rozhodne súd. (článok 140 zákona o rodine)

Dieťa má právo na styk s obidvomi rodičmi a obidvaja rodičia majú právo na styk s dieťaťom. Stykom sa musí zabezpečiť plnenie záujmov dieťaťa. Rodič, s ktorým dieťa žije a ktorý má dieťa v starostlivosti, alebo tretia osoba, s ktorou dieťa žije, sa musia zdržať akéhokoľvek konania, ktoré prekáža alebo bráni dieťaťu udržiavať styk s druhým rodičom alebo s obidvomi rodičmi, a musí sa snažiť povzbudiť dieťa, aby si osvojilo vhodný postoj k styku s druhým rodičom alebo s obidvomi rodičmi. Rodič, ktorý má styk s dieťaťom, sa musí zdržať akéhokoľvek konania, ktoré bráni styku, starostlivosti a výchove dieťaťa. Rodičia, ktorí nebyvajú spolu alebo ktorí majú v úmysle žiť oddelene, sa dohodnú o styku. Ak sa o tom nevedia dohodnúť sami, centrum sociálnych služieb im pomôže pri uzavretí dohody. Ak si to želajú, takisto môžu využiť služby mediátora. Ak rodičia dospejú k dohode o starostlivosti, môžu navrhnuť podpísanie súdneho zmluvy. Ak súd stanoví, že dohoda nie je v záujme dieťaťa, návrh dohody zamietne. Ak sa rodičia nedohodnú o styku, o veci rozhodne súd. (článok 141 zákona o rodine)

Dieťa má takisto právo na styk s inými osobami, s ktorými má rodinné vzťahy a ktoré majú blízke osobné puto s dieťaťom, ak to nie je v rozpore so záujmami dieťaťa. Za tieto osoby sa považujú najmä starí rodičia dieťaťa, bratia a sestry, nevlastní bratia a nevlastné sestry, bývalí profesionálni rodičia a bývalý(-á) alebo súčasný(-á) manžel(-ka) alebo nemanželský partner jedného alebo druhého rodiča. Rodičia dieťaťa, dieťa (ak je schopné pochopiť dôležitosť dohody) a uvedené osoby dosiahnu dohodu o styku. Ak sa o tom nevedia dohodnúť sami, centrum sociálnych služieb im pomôže pri uzavretí dohody. Ak si to želajú, takisto môžu využiť služby mediátora. Miera a spôsob udržiavanie styku musia byť v záujme dieťaťa. Ak sa dosiahne dohoda o styku, rodičia, dieťa a uvedené osoby môžu takisto navrhnuť podpísanie súdneho zmluvy. Ak súd určí, že dohoda nie je v záujme detí, návrh dohody zamietne. Ak rodičia, dieťa a osoby uvedené v prvom odseku tohto článku nedospejú k dohode, o styku rozhodne súd. (článok 142 zákona o rodine)

6 Ak rodičia nedospejú k dohode o rodičovských právach a povinnostiach, ako inak môžu tento problém mimosúdne riešiť?

Pred návrhom, aby súd rozhodol o starostlivosti a výživnom na dieťa, o styku dieťaťa s nimi alebo s inými osobami alebo o veciach týkajúcich sa výkonu rodičovských práv a povinností, ktoré majú významný vplyv na vývoj dieťaťa, sa rodičia zúčastňujú na predchádzajúcom procese poradenstva v centre

sociálnych služieb, pokiaľ jeden z rodičov nie je duševne nespôsobilý alebo ak jeden z manželov žije v zahraničí alebo ak nie je známe, kde sa nachádza alebo býva.

Ak sa rieši styk s inou osobou, táto iná osoba a dieťa (ak dieťa žiada o styk) sa musia pred podaním návrhu zúčastniť na poradenstve.

Účelom predchádzajúceho poradenstva je upriamiť pozornosť rodičov alebo inej osoby na požiadavku chrániť záujmy dieťaťa pri nadviazovaní vzťahov s dieťaťom, na pozitívny vplyv, ktorý má priateľské usporiadanie vzťahov na dieťa, a na účel mediácie.

Poradenstvo sa musí uskutočniť aj pred podaním návrhu na vydanie nového rozhodnutia v ktorejkoľvek z uvedených vecí v prvom odseku tohto článku.

Rodičia alebo uvedené osoby sa zúčastňujú predchádzajúceho poradenstva bez svojich zástupcov. So súhlasom rodičov alebo uvedených osôb môže centrum sociálnych služieb po predchádzajúcom poradenstve začať s postupom mediácie. Tieto osoby sa môžu zúčastniť aj postupu mediácie, ktorý poskytujú iní poskytovatelia. (článok 203 zákona o rodine)

Mediácia môže prebiehať pred súdnym konaním, počas neho alebo po ňom a môže zahŕňať pomoc pri urovnaní osobných a majetkových vzťahov. Mediácia sa uskutočňuje predovšetkým pred začatím súdneho konania s cieľom vypracovať návrh na ukončenie manželstva na základe dohody alebo návrh na súdny zmier vo veci starostlivosti o dieťa, výživného a styku s rodičmi alebo inými osobami alebo vo veciach rodičovských práv a povinností, ktoré majú významný vplyv na vývoj dieťaťa. Mediácia počas súdneho konania prebieha v súlade s právom upravujúcim alternatívne riešenie sporov. Aj keď osoby alebo účastníci konania súhlasili, že požiadajú o mediáciu, súd môže žiadosť zamietnuť a nemusí prerušiť súdne konanie, ak sa v konaní, do ktorého je zapojené dieťa, rozhodne, že prerušenie by nebolo jeho v záujme. (článok 205 zákona o rodine)

7 Ak pôjdu rodičia na súd, o akých záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa môže sudca rozhodnúť?

Súd môže rozhodnúť tak, že jeden rodič prevezme starostlivosť o všetky deti, deti sa rozdelia medzi rodičov, alebo tak, že obaja rodičia budú mať spoločnú starostlivosť o deti. Súd môže takisto z vlastnej vôle a v súlade s ustanoveniami zákona o rodine rozhodnúť o iných opatreniach na ochranu záujmov dieťaťa.

Pri rozhodovaní o zverení detí do starostlivosti súd vždy rozhodne aj o vyživovaní detí, ktoré majú rodičia spolu, a o styku s príslušnými rodičmi v súlade so zákonom o rodine. Súd vydá nové rozhodnutie o starostlivosti o dieťa, ak si to vyžaduje zmena okolností alebo záujmov dieťaťa. (články 138 a 139 zákona o rodine)

Súd rozhoduje aj o výživnom dieťaťa a o styku. [články 105a, 106 a 106a zákona o manželstve a o rodinných vzťahoch (*Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih*)]

Pri rozhodovaní o styku sa súd riadi predovšetkým záujmami dieťaťa. Ak rodič, s ktorým dieťa žije, bráni styku medzi dieťaťom a druhým rodičom a styk nie je možné dosiahnuť ani za špecializovanej pomoci centra sociálnych služieb, súd môže na návrh druhého rodiča rozhodnúť o odhnutí osobnej starostlivosti rodičovi, ktorý bráni styku, a zveriť dieťa druhému rodičovi, ak sa súd domnieva, že druhý rodič umožní styk, a ak je to jediný spôsob, akým možno chrániť záujmy dieťaťa. Súd vydá nové rozhodnutie o rodičovskom styku, ak si to vyžaduje zmena okolností alebo záujmov dieťaťa. (článok 141 zákona o rodine)

Súd môže zrušiť alebo obmedziť právo na styk ako súčasť opatrenia na ochranu záujmov dieťaťa. (článok 173 zákona o rodine)

Pri rozhodovaní o starostlivosti o dieťa, styku, výkone rodičovských práv a povinností a o zverení rodičovských práv a povinností príbuznému súd takisto berie do úvahy názor dieťaťa vyjadrený samotným dieťaťom alebo osobou, ktorej dieťa dôveruje a ktorú si vybralo samotné dieťa, za predpokladu, že dieťa dokáže pochopiť význam a dôsledky tohto názoru. Pokiaľ ide o záujmy dieťaťa, súd berie do úvahy stanovisko centra sociálnych služieb vždy, keď sa takéto stanovisko získa v súlade so zákonom upravujúcim nespоровé občianske súdne konanie. (článok 143 zákona o rodine)

Pri výpočte výživného na dieťa musí súd konať v záujme dieťaťa, aby stanovil dostatočnú úroveň na zabezpečenie úspešného telesného a duševného vývoja dieťaťa. Výživné musí pokryť náklady na živobytie, najmä náklady na bývanie, stravu, oblečenie, obuv, starostlivosť a ochranu, vzdelávanie, učenie, rekreáciu, zábavu a ďalšie osobitné potreby. (článok 190 zákona o rodine)

8 Ak súd rozhodne o tom, že dieťa zverí do starostlivosti iba jednému z rodičov, znamená to, že môže rozhodovať o všetkých záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa bez toho, aby sa najskôr poradil s druhým rodičom?

Ák rodičia nežijú spolu a nemajú dieťa v spoločnej osobnej starostlivosti, o otázkach, ktoré majú významný vplyv na vývoj dieťaťa, rozhodujú obidvaja po vzájomnej dohode a v súlade so záujmami dieťaťa. Ak sa o tom nevedia dohodnúť sami, centrum sociálnych služieb im pomôže pri uzavretí dohody. Ak si to želajú, takisto môžu využiť služby mediátora. Rodič, ktorý má dieťa v osobnej starostlivosti, rozhoduje o otázkach týkajúcich sa každodenného života dieťaťa a miesta jeho trvalého pobytu, a to za predpokladu, že to nemá nepriaznivý vplyv na veci, ktoré významne ovplyvňujú vývoj dieťaťa. Súd rozhodne v prípadoch, keď rodičia nie sú schopní dospieť k dohode vo veciach, ktoré významne ovplyvňujú vývoj dieťaťa. (článok 151 zákona o rodine)

9 Ak súd rozhodne, že dieťa má byť zverené do opatery obidvoch rodičov, čo to znamená v praxi?

Znamená to, že obidvaja rodičia sú rovnako zodpovední za výchovu a vývoj dieťaťa a že sa obidvaja musia ďalej starať o dieťa.

10 Na ktorý súd alebo orgán sa mám obrátiť, ak chcem podať žiadosť o priznanie rodičovských práv a povinností? Aké postupy musím dodržať a aké dokumenty je potrebné k žiadosti pripojiť?

V takýchto veciach sú **vecne príslušné** okresné sudy (*okrožna sodišča*). [článok 10 zákona o nespоровom občianskom súdnom konaní (*Zakon o pravdnem postopku*)]

Všeobecnú **územnú príslušnosť** má súd, v ktorého obvode má osoba, proti ktorej bol návrh podaný, trvalý pobyt alebo miesto svojho usadenia. Keď súd začne konanie z vlastnej vôle, všeobecnú územnú príslušnosť má súd, v ktorého obvode má osoba, vo vzťahu ku ktorej sa vedie konanie, trvalý pobyt. Ak sa na konaní zúčastňuje len jeden účastník, všeobecnú územnú príslušnosť má súd, v ktorého obvode má účastník trvalé bydlisko alebo miesto svojho usadenia. Ak účastník nemá trvalý pobyt v Slovinsku, určí sa všeobecná územná príslušnosť v súlade s miestom jeho prechodného pobytu. Ak má účastník okrem trvalého pobytu aj prechodný pobyt inde a vzhľadom na okolnosti možno predpokladať, že tam bude dlhodobo žiť, všeobecnú územnú príslušnosť má aj súd, v ktorého obvode má účastník prechodný pobyt. Ak má súd v Slovinsku právomoc rozhodovať a nie je možné určiť, ktorý súd v Slovinsku má všeobecnú územnú príslušnosť, súd so všeobecnou územnou príslušnosťou určí Najvyšší súd Slovinskej republiky (*Vrhovno sodišče Republike Slovenije*). (článok 11 zákona o nespоровom občianskom súdnom konaní)

Ak je v spore o zákonom výživnom navrhovateľom osoba žiadajúca výživné, okrem súdu so všeobecnou miestnou príslušnosťou je príslušný aj súd, v obvode ktorého má navrhovateľ trvalý alebo prechodný pobyt. Ak je v spore o zákonom výživnom navrhovateľom osoba žiadajúca výživné, okrem súdu so všeobecnou miestnou príslušnosťou je príslušný aj súd, v obvode ktorého má navrhovateľ trvalý alebo prechodný pobyt. [článok 50 zákona o občianskoprávnom konaní (*Zakon o pravdnem postopku*)]

Pokiaľ zákon neustanovuje inak, ustanovenia zákona o občianskoprávnom konaní sa analogicky uplatňujú na nespоровé občianske súdne konanie. Návrh v nespоровých občianskych súdnych konaniach musí obsahovať opis vzťahu alebo situácie, o ktorej má súd rozhodnúť, skutočnosti relevantné pre rozhodnutie a dôkazy o týchto skutočnostiach, ostatné podrobnosti, ktoré musí obsahovať každá žiadosť, ako aj údaje o totožnosti účastníkov, ako je stanovené v zákone o občianskoprávnom konaní. (článok 23 zákona o nespоровom občianskom súdnom konaní)

Strany a ostatní účastníci konania musia podať žaloby, odvolania a ďalšie návrhy v **slovinskom jazyku alebo v jazyku národnostnej menšiny**, ktorý sa oficiálne používa na súde. (článok 104 zákona o občianskoprávnom konaní) Žaloba musí obsahovať konkrétnu žiadosť, v ktorej sa opíše hlavný predmet konania a vedľajšie návrhy, skutočnosti podporujúce žiadosť žalobcu, dôkazy preukazujúce tieto skutočnosti a iné údaje, ktoré musí obsahovať každý návrh, a údaje o totožnosti účastníkov, ako je stanovené v zákone o občianskoprávnom konaní. (článok 180 zákona o občianskoprávnom konaní)

Pokiaľ zákon nestanovuje inak, súdne poplatky sa musia zaplatiť pri podaní návrhu na začatie konania. (článok 39 zákona o nesporovom občianskom súdnom konaní)

Žiadosť podľa zákona o občianskoprávnom konaní zahŕňa žalobu, obhajobu, vyjadrenie k žalobe, právny prostriedok nápravy a iné vyhlásenia, návrhy alebo oznámenia podané mimo konania. Žiadosti musia byť zrozumiteľné a obsahovať všetko potrebné na súdne pojednávanie. Musia obsahovať najmä: označenie súdu, mená a miesta trvalého alebo prechodného pobytu alebo sídla účastníkov konania, mená ich právnych zástupcov alebo splnomocnencov, predmet sporu a obsah vyhlásenia.

Žiadateľ musí podpísať žiadosť, pokiaľ to umožňuje forma žiadosti. Za originálny podpis navrhovateľa sa považuje jeho vlastnoručný podpis alebo elektronický podpis (ktorý je rovnocenný s vlastnoručným podpisom). Ak navrhovateľ nevie písať alebo nie je schopný poskytnúť podpis, predloží v rámci návrhu namiesto podpisu odtlačok prsta. Ak má súd pochybnosti o pravosti návrhu, môže vydať rozhodnutie, ktorým nariadi, aby návrh obsahoval overený podpis. Voči tomuto rozhodnutiu nie je možné podať námietku. Ak vyhlásenie obsahuje žiadosť, účastník musí v žiadosti uviesť skutočnosti, na ktorých sa žiadosť zakladá, a dôkazy, ak je to potrebné. (článok 105 zákona o občianskoprávnom konaní)

Žiadosť je písomná žiadosť vo fyzickej alebo elektronickej forme. Písomná žiadosť je žiadosť, ktorá bola napísaná rukou alebo vytlačená a vlastnoručne podpísaná (žiadosť vo fyzickej forme), alebo žiadosť v elektronickej podobe podpísaná elektronickým podpisom, ktorý zodpovedá vlastnoručnému podpisu (žiadosť v elektronickej forme). Žiadosť vo fyzickej forme sa podáva poštou, použitím komunikačnej technológie, doručením priamo príslušnému orgánu alebo doručením osobou, ktorá sa profesionálne zaoberá podávaním žiadostí. Žiadosť v elektronickej forme sa predkladá súdному informačnému systému. Súdny informačný systém automaticky potvrdí prijatie žiadosti žiadateľovi. Žiadosť sa môže podať aj na predpísanom alebo inak upravenom formulári. Bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia iných nariadení, formuláre predložené v elektronickej forme musia byť obsahovo totožné s formulármi predpísanými pre žiadosti podané vo fyzickej forme. (článok 105b zákona o občianskoprávnom konaní)

Ak vyhlásenie obsahuje žiadosť, účastník musí v žiadosti uviesť skutočnosti, na ktorých sa žiadosť zakladá, a dôkazy, ak je to potrebné.

Žiadosti, ktoré sa majú doručiť protistrane, sa musia podať súdu v toľkých kópiách, koľko požaduje súd a protistrana, a v takej forme, aby ich súd mohol doručiť. Vztahuje sa to aj na prílohy. Žiadosti a prílohy podané v elektronickej podobe, ktoré sa musia zaslať protistrane, sa zašlú v jednej kópii. Súd urobí toľko elektronických kópií alebo fotokópií, koľko protistrana požaduje. Ak protistrana pozostáva z viac ako jednej osoby so spoločným právnym zástupcom alebo zástupcom, žiadosti a ich prílohy sa doručia pre všetky osoby spoločne ako jedna kópia. (článok 106 zákona o nesporovom občianskom súdnom konaní)

11 Aký postup sa uplatňuje v týchto prípadoch? Je k dispozícii mimoriadne konanie v naliehavých prípadoch?

Súd rozhoduje o osobných veciach a rodinných vzťahoch v nesporových občianskych súdnych konaniach. (kapitola X zákona o nesporovom občianskom súdnom konaní)

Súdne záležitosti podľa zákona o rodine, ktoré sa vedú v súvislosti so vzťahmi medzi rodičmi a deťmi, s osvojením, prevodom rodičovských práv a povinností na príbuzných, pestúnskou starostlivosťou a poručníctvom, sa riešia prioritne. Ak zákon o rodine definuje súd ako súd, ktorý má právomoc rozhodovať vo veciach podľa tohto zákona, sú to okresné sudy, ktoré majú právomoc rozhodovať v prvom stupni, pokiaľ iný zákon nestanovuje inak. (článok 14 zákona o rodine)

Okresný súd rozhoduje v občianskom súdnom konaní, pokiaľ sa v zákone nestanovuje, že má rozhodovať v nesporovom konaní. Sudy riešia prioritne záležitosti, ktoré sú upravené zákonom o manželstve a rodinných vzťahoch. (článok 10a zákona o manželstve a o rodinných vzťahoch)

V zákone o rodine sa stanovuje, že súd vydá dočasný príkaz v konaniach na ochranu záujmov dieťaťa, ak sa preukáže, že je pravdepodobné, že sú ohrozené záujmy dieťaťa. (článok 161 zákona o rodine)

Podľa zákona o nesporovom občianskom súdnom konaní sa dočasné príkazy na ochranu záujmov dieťaťa za podmienok ustanovených v zákone o rodine vydávajú v súlade s postupom ustanoveným v právnom poriadku upravujúcom zabezpečenie pohľadávok.

12 Môžem získať právnu pomoc na pokrytie trov konania?

Áno, je možné získať právnu pomoc na pokrytie trov konania. O pridelení právnej pomoci rozhoduje predseda okresného súdu. [článok 2 zákona o právnej pomoci (*Zakon o brezplačni pravni pomoči*)]

Podľa tohto zákona je možné právnu pomoc priznať na právne poradenstvo, právneho poradcu a iné právne služby vymedzené v zákone pre všetky formy súdnej ochrany na všetkých všeobecných súdoch a špecializovaných súdoch v Slovinsku, na Ústavnom súde Slovenskej republiky (*Ustavno sodišče Republike Slovenije*) a na všetkých úradoch, v inštitúciách a u osôb v Slovinsku príslušných na mimosúdne riešenia sporov a na upustenie od platenia nákladov súdneho konania. (článok 7 zákona o právnej pomoci)

Nárok na právnu pomoc podľa tohto zákona majú: 1. občania Slovinska; 2. cudzí štátni príslušníci s trvalým alebo prechodným pobytom v Slovinsku a osoby bez občianstva (osoby bez štátnej príslušnosti), ktoré majú oprávnený pobyt v Slovinsku; 3. iní cudzí štátni príslušníci na základe reciprocity alebo na základe podmienok a v prípadoch vymedzených v medzinárodných zmluvách záväzných pre Slovinsko; 4. mimovládne organizácie a združenia, ktoré pôsobia na neziskovom základe a vo verejnom záujme a ktoré sú zapísané v príslušnom registri v súlade s platnými právnymi predpismi, v sporoch súvisiacich s výkonom činností vo verejnom záujme alebo so zámerom, na ktorý boli zriadené; 5. iné osoby, pre ktoré zákon alebo medzinárodná zmluva záväzná pre Slovinsko určuje nárok na právnu pomoc. (článok 10 zákona o právnej pomoci)

Osoba, ktorá má nárok na právnu pomoc, môže požiadať o právnu pomoc počas ktorejkoľvek fázy konania (napr. na začiatku mimosúdneho alebo súdneho konania a v ktoromkoľvek štádiu už prebiehajúceho konania). Pri rozhodovaní o žiadostiach o pridelení právnej pomoci sa posúdi finančná situácia žiadateľa, ako aj ďalšie podmienky vymedzené v tomto zákone (všeobecná právna pomoc). (článok 11 zákona o právnej pomoci)

13 Je možné odvolať sa proti rozhodnutiu o rodičovských právach a povinnostiach?

Áno, právomoc rozhodovať o odvolaniach proti rozhodnutiam okresného súdu o rodičovských právach a povinnostiach má vyšší súd (*višje sodišče*). (článok 36 zákona o nesporových konaniach) Odvolanie možno podať na súde, ktorý vydal rozsudok v prvostupňovom konaní, v dostatočnom počte kópií pre súd a protistranu. (článok 342 zákona o občianskoprávnom konaní)

14 Niekedy môže byť nevyhnutné obrátiť sa kvôli výkonu rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach na súd alebo iný orgán. Aké postupy sa v takýchto prípadoch uplatňujú?

Exekučné konanie je ustanovené v zákone o vymáhaní a zabezpečení pohľadávok (*Zakon o izvršbi in zavarovanju*). Vecne príslušný na povolenie výkonu rozhodnutia je okresný súd (*okrajno sodišče*), pokiaľ sa v zákone nestanovuje inak. (článok 5 zákona o vymáhaní a zabezpečení pohľadávok)

Súd, ktorý je miestne príslušný rozhodovať o návrhu na výkon súdneho rozhodnutia o starostlivosti o dieťa a o samotnom výkone, je súd, v ktorého obvode má osoba poverená starostlivosťou trvalý alebo prechodný pobyt alebo súd, v ktorého obvode má osoba, proti ktorej bol podaný návrh na výkon rozhodnutia, trvalý alebo prechodný pobyt. Súd, v ktorého obvode sa nachádza dieťa, má takisto všeobecnú miestnu príslušnosť na priamy výkon (článok 238e). (článok 238a zákona o vymáhaní a zabezpečení pohľadávok)

V zmysle exekučného príkazu sa povinnosť odovzdať dieťa uloží osobe, na ktorú sa vzťahuje exekučný príkaz, osobe, od ktorej vôle závisí odovzdanie dieťaťa, a osobe, s ktorou je dieťa v čase vydania príkazu. Súd v exekučnom príkaze oznámi, že povinnosť odovzdať dieťa je účinná aj voči akejkoľvek inej osobe, s ktorou je dieťa v čase uskutočnenia výkonu príkazu. (článok 238c zákona o vymáhaní a zabezpečení pohľadávok)

Súd so zohľadnením všetkých okolností prípadu a na účely ochrany záujmov dieťaťa rozhodne, či sa rozhodnutie vo veci starostlivosti o dieťa vykoná uložením pokuty osobe, na ktorú sa vzťahuje exekučný príkaz, alebo odobratím dieťaťa a jeho odovzdaním osobe, ktorej bolo dieťa zverené do starostlivosti. (článok 238č zákona o vymáhaní a zabezpečení pohľadávok)

15 Čo musím urobiť, aby bolo rozhodnutie o rodičovských právach a povinnostiach vydané súdom v inom členskom štáte uznané a vykonané v tomto členskom štáte?

Súdne rozhodnutie o rodičovských právach a povinnostiach sa uznáva a vykonáva v súlade s nariadením Rady (ES) č. 2201/2003. Súd uplatňuje nesporové konanie podľa ustanovení zákona o občianskom súdnom nesporovom konaní.

16 Na ktorý súd v tomto členskom štáte sa mám obrátiť, ak chcem namietať proti uznaniu rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach, ktoré vydal súd v inom členskom štáte? Aký postup sa uplatňuje v týchto prípadoch?

Všetky okresné sudy sú príslušné rozhodovať o žiadostiach o vyhlásení vykonateľnosti.

Súd, ktorý vyhlásil súdne rozhodnutie za vykonateľné, je príslušný vybavovať právne prostriedky nápravy proti súdному rozhodnutiu o vyhlásení vykonateľnosti.

Súd uplatňuje nesporové konanie podľa ustanovení zákona o občianskom súdnom nesporovom konaní.

Zoznam okresných súdov (244 Kb)   (244 Kb)

17 Ktorý právny poriadok uplatňuje súd v konaní o rodičovských právach a povinnostiach, ak dieťa alebo účastníci konania nežijú v tomto členskom štáte alebo majú odlišnú štátnu príslušnosť?

Podľa zákona o medzinárodnom práve súkromnom a konaní (*Zakon o mednarodnem zasebnem pravu in postopku*) sa vzťahy medzi rodičmi a deťmi posudzujú podľa práva krajiny, ktorej sú štátnymi príslušníkmi. Ak sú rodičia a deti štátnymi príslušníkmi rôznych krajín, uplatňuje sa právo krajiny, v ktorej majú všetci trvalý pobyt. Ak sú rodičia a deti štátnymi príslušníkmi rôznych krajín a nemajú trvalý pobyt v tej istej krajine, uplatní sa právo krajiny, ktorej je dieťa štátnym príslušníkom. (článok 42)

Táto webová stránka je súčasťou portálu [Vaša Európa](#).

Privítame vašu [spätnú väzbu](#), pokiaľ ide o užitočnosť poskytnutých informácií.

This webpage is part of an EU quality network

Posledná aktualizácia: 11/08/2021

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.